

## SPIS TREŚCI

|                      |   |
|----------------------|---|
| Przygrywka . . . . . | 5 |
|----------------------|---|

### I. OKRES „Z TEJ SMUTNEJ ZIEMI” (1897—1902)

#### Z TEJ SMUTNEJ ZIEMI

|                              |    |
|------------------------------|----|
| Droga                        |    |
| I . . . . .                  | 11 |
| II . . . . .                 | 12 |
| III . . . . .                | 13 |
| Idę ku Tobie...              |    |
| I . . . . .                  | 14 |
| II . . . . .                 | 15 |
| Przelotne ptaki              |    |
| I . . . . .                  | 16 |
| II . . . . .                 | 17 |
| III . . . . .                | 18 |
| Mój dom                      |    |
| I . . . . .                  | 19 |
| II . . . . .                 | 20 |
| Z różnych chwil              |    |
| Przekleństwo . . . . .       | 21 |
| Na hali . . . . .            | 22 |
| Miałem raz chwilę... . . . . | 23 |
| Północ. I . . . . .          | 24 |
| II . . . . .                 | 25 |

|                                                |    |
|------------------------------------------------|----|
| Świt . . . . .                                 | 26 |
| Sam jestem . . . . .                           | 27 |
| Z gór                                          |    |
| Jest kraj nieznanych cudów... . . . .          | 28 |
| Zaśnieći. I . . . . .                          | 30 |
| II . . . . .                                   | 31 |
| Ze szczytu. I . . . . .                        | 32 |
| II . . . . .                                   | 33 |
| Z Wierchów Smreczyńskich. I, II, III . . . . . | 34 |
| Po ugorach...                                  |    |
| Po ugorach. I . . . . .                        | 36 |
| II . . . . .                                   | 37 |
| III . . . . .                                  | 38 |
| Cień . . . . .                                 | 39 |
| Śnieżna pani . . . . .                         | 41 |
| Patrzcie, Wojciechu... . . . .                 | 43 |
| Człek i drzewo . . . . .                       | 45 |
| Po burzy . . . . .                             | 46 |
| Tę krainę... . . . .                           | 48 |
| O ziemi! . . . . .                             | 49 |
| Onego czasu...                                 |    |
| Onego czasu... . . . .                         | 50 |
| Brahmini . . . . .                             | 51 |
| W świątyni asyryjskiej . . . . .               | 52 |
| Miłe drobiazgi...                              |    |
| Miłe drobiazgi życia! . . . . .                | 53 |
| „O graj!...” . . . . .                         | 54 |
| Wiosna! Wiosna! . . . . .                      | 56 |
| Brat i siostrzyca . . . . .                    | 57 |
| Wieczorem . . . . .                            | 58 |
| Gwiazdą zawisasz... . . . .                    | 60 |
| Ty pójdziesz ze mną! . . . . .                 | 61 |
| Powiadali mi chrześni... . . . .               | 63 |
| Śpiew Jaśka . . . . .                          | 65 |
| W młodzieńczych moich snach... . . . .         | 67 |
| Są drzewa chore... . . . .                     | 68 |
| Szczęśliwy jestem... . . . .                   | 69 |
| Śpij, ziemi! . . . . .                         | 70 |
| Śpiące kratery . . . . .                       | 71 |

|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| Ku słońcu...                                             | 74 |
| <i>Całą zieloność ziemi — szaty wierzchnie</i> . . . . . | 75 |
| Z tej smutnej ziemi... (liryczna kompozycja) . . . . .   | 76 |

## WIERSE Z CZASOPISM

|                                          |     |
|------------------------------------------|-----|
| Wiosna. Z cyklu „Niepokalana” . . . . .  | 99  |
| Ze snów . . . . .                        | 101 |
| Prosta odpowiedź . . . . .               | 102 |
| Mogilnikom . . . . .                     | 104 |
| Z „Jesiennych liści”                     |     |
| I . . . . .                              | 106 |
| II . . . . .                             | 107 |
| Słońce! . . . . .                        | 108 |
| Za rodzinną nutą... . . . .              | 112 |
| Dwaj lekarze . . . . .                   | 114 |
| Adamowi Mickiewiczowi . . . . .          | 115 |
| Od mórz do mórz... . . . .               | 117 |
| Dopókiż? . . . . .                       | 118 |
| Piosenka myśliwska. I, II, III . . . . . | 120 |
| Bolesławowi Limanowskiemu . . . . .      | 122 |
| Pieśń u bram nowego wieku . . . . .      | 124 |
| Święto drzew. I, II, III . . . . .       | 132 |

## INEDITA

|                                                    |     |
|----------------------------------------------------|-----|
| Z „Legend zapomnianych”                            |     |
| II . . . . .                                       | 137 |
| III . . . . .                                      | 138 |
| Postęp! . . . . .                                  | 139 |
| Przed ołtarzem . . . . .                           | 140 |
| Na sarkofagach . . . . .                           | 141 |
| Źródło Lety . . . . .                              | 142 |
| O życie! . . . . .                                 | 143 |
| <i>Gdy piękna dumą stanie mi Królowa</i> . . . . . | 144 |
| Kocham! . . . . .                                  | 145 |
| Na hali. I . . . . .                               | 146 |
| <i>I nowych pracowników ześle</i> . . . . .        | 147 |

|                                          |     |
|------------------------------------------|-----|
| Dola . . . . .                           | 148 |
| Do... . . . .                            | 150 |
| Z leśnych zacisz . . . . .               | 151 |
| Samotne noce. II . . . . .               | 152 |
| Wznoszony dłonią biedną . . . . .        | 153 |
| Pieśń . . . . .                          | 154 |
| Nie wiem, co jest na tej ziemi . . . . . | 155 |
| Samotnym . . . . .                       | 156 |
| Na tej ziemi . . . . .                   | 157 |
| Pusta myśl . . . . .                     | 158 |
| Świt . . . . .                           | 159 |

## II. OKRES „Z MARTWEJ ROZTOKI” (1902—1911)

### Z MARTWEJ ROZTOKI

#### I

|                                                       |     |
|-------------------------------------------------------|-----|
| O dusze, męką struchlałe! . . . . .                   | 167 |
| Z martwej roztoki                                     |     |
| Pustka i spokój... Białych pniaków rzędy . . . . .    | 168 |
| Niegdyś — drzewiej — huczał tu żywotny ruch . . . . . | 169 |
| Na cmentarzysku w uboczu . . . . .                    | 170 |
| Na tych cmentarzach — uboczach . . . . .              | 171 |
| Ach, dawno to już było . . . . .                      | 172 |
| Na pniach zbutwiałych czytam lata . . . . .           | 173 |
| Pamięcią dokoła wodzę . . . . .                       | 174 |
| Nie sam tu jestem w pustce . . . . .                  | 175 |
| Ze dna martwego serca . . . . .                       | 176 |
| Byliśmy tu — wieki przeszły — razem . . . . .         | 177 |
| Tyle tu wszędzie pamiątek . . . . .                   | 179 |
| Jak krzyczy ta koralina . . . . .                     | 180 |
| Gdzieś tam — w niżach — daleko . . . . .              | 181 |
| Pomnisz, serce — zda się: minęły już wieki . . . . .  | 182 |
| Hej lesie — lata — sny — roztoko . . . . .            | 183 |
| Jak to wszystko gdzieś wpada w bezdenie . . . . .     | 184 |
| Już nie wróci...                                      |     |
| Już nie wróci, nie wróci . . . . .                    | 185 |
| Przejdą chwile... . . . .                             | 186 |

|                                                |     |
|------------------------------------------------|-----|
| Nad ciszą ziemi...                             | 187 |
| Umarłe już się nie odrodzi . . . . .           | 189 |
| Mogiły                                         |     |
| <i>Wstają moje mogiły</i> . . . . .            | 190 |
| Mogilom moim... . . . .                        | 191 |
| Epitafium . . . . .                            | 193 |
| Otwórz się, moja mogiło... . . . .             | 194 |
| Gdy się zatrzymam... . . . .                   | 195 |
| Wszystko mija... . . . .                       | 196 |
| Uważ... . . . .                                | 197 |
| Sypie się gruz...                              |     |
| <i>Sypie się gruz mego szczęścia</i> . . . . . | 198 |
| Są jacyś ludzie... . . . .                     | 199 |
| A kiedy... . . . .                             | 200 |
| Niemilosiernym jest serce . . . . .            | 201 |
| Mgły zasnuwają zbocza... . . . .               | 202 |
| Smutna jest miłość...                          |     |
| <i>Jakże drogę daleką</i> . . . . .            | 203 |
| <i>O przyjaciółko moja!</i> . . . . .          | 204 |
| Sąd boży . . . . .                             | 205 |
| Dłonie smutku . . . . .                        | 206 |
| Powiedzcie, moje mogiły... . . . .             | 207 |
| Za sercem Twojem... . . . .                    | 208 |
| Smutna jest miłość... . . . .                  | 209 |
| Zaśpiewaj, ptaku...                            |     |
| <i>Zaśpiewaj, ptaku mego serca</i> . . . . .   | 210 |
| Sni mi się młodość... . . . .                  | 211 |
| Opalił mróz... . . . .                         | 212 |
| Łąki i kwiaty moje . . . . .                   | 213 |
| Najcudowniejsze... . . . .                     | 214 |
| Pustka płacze...                               |     |
| <i>Pustka płacze</i> . . . . .                 | 215 |
| Wszystkie moje rozpacz... . . . .              | 216 |
| Droga . . . . .                                | 217 |
| Wygnańcy, Ewy synowie... . . . .               | 219 |
| Wieczorem . . . . .                            | 221 |
| Zbaczona nuta... . . . .                       | 222 |
| Refleksje                                      |     |
| Zadumanemu nad otchłanią... . . . .            | 225 |

|                                                 |     |
|-------------------------------------------------|-----|
| Jak morze...                                    | 226 |
| Kiedy marzeniu podasz głowę...                  | 227 |
| Gałązki olszyn                                  | 228 |
| <i>Dusza mówi: Byłam przed wieki dziką różą</i> | 229 |
| Kłamstwem jest człowiek...                      | 230 |
| Człowiek zasłoną tajni...                       | 231 |
| Dobro i zło                                     | 232 |
| Na grobie moich wiar...                         | 233 |
| Brnę przez ten świat...                         | 234 |
| Szatan                                          | 235 |
| Tłoczący sen                                    | 236 |
| Pustka ludzi...                                 | 237 |
| Nie ludź się, serce...                          | 238 |
| Skarb                                           | 239 |
| Na rozstaju                                     |     |
| Na rozstaju. I                                  | 240 |
| II                                              | 241 |
| III                                             | 242 |
| Bluszcz i drzewo                                | 243 |
| Przyjdzie ten czas...                           | 244 |
| Naprzeciw burz...                               | 245 |
| Kiedyś się życiu dała w lenno...                | 246 |
| Człowiek                                        | 247 |
| Jedyne prawo...                                 | 248 |
| Pójdziemy, serce...                             | 249 |

## II

## Z różnych chwil

|                                          |     |
|------------------------------------------|-----|
| Jasna dolina                             | 253 |
| Wina                                     | 254 |
| Krwawy strumień                          | 255 |
| Sen-jawa                                 | 256 |
| Naszła nas burza...                      | 257 |
| Mija mię czas...                         | 258 |
| Upiór                                    | 259 |
| W pustce                                 | 260 |
| Planety                                  |     |
| W przestworzu, dalekim od ludzkich snień | 261 |

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| <i>Zawieźmy ciała nasze na spoczynek . . . . .</i>     | 262 |
| <i>Królestwo nasze wnet się nam rozjaśni . . . . .</i> | 263 |
| <i>A gdyby usnął świat na wieczne wieki . . . . .</i>  | 264 |
| <i>Śniło mi się raz, że słońce zgasło . . . . .</i>    | 265 |
| <i>Jakież martwe te cisze . . . . .</i>                | 266 |
| Znad Lemanu                                            |     |
| Na Rochers de Naye... . . . .                          | 267 |
| Jezioro gra... . . . .                                 | 270 |
| Gdy słońce zapada... . . . .                           | 271 |
| Przypomnienia                                          |     |
| Na Canale Grande w Wenecji . . . . .                   | 274 |
| Arena w Poli . . . . .                                 | 277 |
| Dzwony . . . . .                                       | 280 |
| Tatry w nocy                                           |     |
| I . . . . .                                            | 282 |
| II . . . . .                                           | 284 |
| Strofy ironiczne                                       |     |
| Ludzie północni . . . . .                              | 286 |
| Nad moją duszą... . . . .                              | 287 |
| Ziemia . . . . .                                       | 289 |
| Mój diabeł . . . . .                                   | 291 |
| Na próżno . . . . .                                    | 292 |
| Na tych przestrzeniach... . . . .                      | 293 |
| Słoń-mistyk . . . . .                                  | 295 |
| Pustelnik i pielgrzym . . . . .                        | 296 |
| Postęp . . . . .                                       | 297 |
| Dobroć jest wielką panią . . . . .                     | 298 |
| Jesteś jak bóstwo... . . . .                           | 299 |
| Oda na cześć Apollinowej braci . . . . .               | 300 |
| Umarły moje pieśni                                     |     |
| I . . . . .                                            | 302 |
| II . . . . .                                           | 303 |
| III . . . . .                                          | 304 |

## WIERSE Z CZASOPISM I Z KSIĄŻEK

|                                      |     |
|--------------------------------------|-----|
| Ballada o sobie samym . . . . .      | 307 |
| Duchowi Marii Wysłouchowej . . . . . | 308 |
| Powstańcie, smutni! . . . . .        | 310 |

|                                          |     |
|------------------------------------------|-----|
| Gdzież, Warszawo milcząca . . . . .      | 317 |
| Z pieśni o buncie . . . . .              | 319 |
| Poległym bojowcom . . . . .              | 327 |
| Okruchy. VIII . . . . .                  | 329 |
| Toast . . . . .                          | 330 |
| Porozumienie . . . . .                   | 331 |
| O dziewczocy i złotym wojwodzu . . . . . | 332 |
| Podhale . . . . .                        | 335 |

## INEDITA

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Pamiętam... Noc. Jasna, szeroka droga. Księżyc świecił</i> | 341 |
| O Janku i Liptaku . . . . .                                   | 343 |
| <i>Oto jestem jak pielgrzym, który szedł do Grodu . . .</i>   | 345 |
| Hej, powiedzcie wy mi, moi chrześni . . . . .                 | 346 |
| Duszo, płacząca niepotrzebnie . . . . .                       | 347 |
| Skądże by mi to przyszło: bogom zmarłym urągać? . .           | 348 |
| Z dalekich łądów, z dalekich dróg . . . . .                   | 349 |
| Moja pieśń. I . . . . .                                       | 350 |
| Dusze małe, ustąpcie! . . . . .                               | 353 |
| Modlitwa . . . . .                                            | 354 |
| Ludzie dobrzy, kochani, serdeczni! . . . . .                  | 355 |
| Truchleje serce moje . . . . .                                | 356 |
| Jakież cię fatum przywiodło . . . . .                         | 357 |
| Krzyk serca mego jest jako krzyk mew . . . . .                | 358 |
| Powiedz, powiedz mi, wicherze . . . . .                       | 359 |
| Zaiste, boskim jest cierpienie . . . . .                      | 360 |
| Błogostawiony świecie! . . . . .                              | 361 |

## KOMENTARZ

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| Nota wydawcy . . . . .              | 365 |
| Przypisy . . . . .                  | 473 |
| Słownik wyrazów gwarowych . . . . . | 477 |